

Kjer sta dobra volja in dobra vera

V deželi Schleswig-Holstein, ki je naj-severnejša dežela v Zahodni Nemčiji, so bile prejšnjo nedeljo (13. t.m.) deželne volitve. Največ glasov, in sicer kar 49,2 odstotka, je prejela lista Krščanskodemokratske zveze, druga je bila lista socialdemokratske stranke (43,7 odstotka glasov). V novem deželnem zboru ne bo več poslancev liberalne stranke, ker je njena lista prejela le 2,1 odstotka glasov in ne vsaj 5 odstotkov, kot predvideva volilni zakon. Kandidatna lista, ki na volitvah ne zbere omenjenih 5 odstotkov glasov, nima zastopnikov v deželnem zboru. V tej deželi so v nedeljo propadli tudi tako imenovani »zeleniki«, ki so zbrali le 3,4 odstotka glasov in jih v novem deželnem zboru torej ne bo.

V dnevnem tisku pa smo brali, da se ni spremenil odstotek glasov, ki jih običajno prejema stranka danske manjšine. Ker za njeno kandidatno listo ne velja predpis o 5 odstotkih glasov, je danska manjšina zastopana v novem deželnem zboru z enim poslancem (na volitvah je lista zbrala 1,3 odstotka glasov).

Najnovejši primer iz Schleswig-Holsteina je vsekakor zanimiv in tudi poučen, saj zgovorno dokazuje, kako se morajo pravično in pošteno reševati tudi tako kočljiva vprašanja, kot je na primer problem izvolitve predstavnštva narodne manjšine v okviru zakonodaje, ki določa najmanjši volilni odstotek, če obstajata dobra vera in zlasti dobra volja.

Ko smo prebirali poročila o volilnih izidih v tej deželi, smo se tudi spomnili, da bodo čez dva meseca in pol volitve v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Šlo bo že za pete volitve od ustanovitve avtonomne dežele s posebnim statutom pred 20 leti. Niti posebni statut niti deželni volilni zakon pa ne upoštevata dejstva, da živi v deželi slovenska narodna manjšina, ki bi ji zakonodajavec bil moral zagotoviti pravico do predstavnštva v deželnem zboru. Vse to se seveda ni zgodilo. Zato bo tudi v letošnjem juniju glavna skrb naše manjšine ta, da ponovno izvoli svoje predstavnštvo v novi deželni svet.

Pocenitev petroleja mora biti v prid ubogim

Države, ki izvažajo petrolej in so povezane v organizaciji OPEC, so se po dolgotrajnih pogajanjih dogovorile, da znižajo prodajno ceno soda petroleja za 5 USA dolarjev, tako da bo odslej stal 29 dolarjev. Vendar pa strokovnjaki menijo, da bodo šle posamezne države OPECa (ali vse) v svojih ponudbah še nižje, ker je ponudba večja kot povpraševanje in ker si medsebojno konkurirajo. Pri tem se morajo ozirati tudi na nekatere druge petrolejske države, ki niso članice OPECa, kot npr. Velika Britanija in Sovjetska zveza, ki sta obe še bolj znižali ceno petroleja.

Nismo strastni ljubitelji avtomobilizma in ne bi radi živeli v bližini petrolejskih rafinerij, ki zasmrajajo in zastrupljajo ozračje, vendar moramo reči, da je znižanje cene petroleja ugodno dejstvo za svetovno gospodarstvo. Mnogim državam je pocenitev petroleja prava mana iz nebes, med drugim Italiji, ker ji bo prihranilo mnogo dragocenih dolarskih deviz, ki jih bo lahko porabila v boljše namene kot za bogatenje arabskih šejkov. Pocenitev petroleja pa bo prišla še bolj prav revnim državam tretjega sveta, ki imajo le malo kaj izvažati in je drag petrolej predstavljal pravo vrv za vratom njihovih ekonomij. Gospodarstvo razvitih držav — tako

zahodnih kot vzhodnih — pa bo dobilo od pocenitve petroleja nov produkcijski zagon. Mnogi izdelki se bodo pocenili ali vsaj ne bodo naraščali v tako naglem ritmu kot doslej. Tudi za inflacijo pomeni pocenitev petroleja močno zavoro, saj so doslej vrednosti vseh drugih zahodnih valut neustavljivo padale zaradi hlantanja po dolarjih, s katerimi edinimi je bilo mogoče plačevati uvoz petroleja. Drag petrolej pa je tudi sicer napravljaval mnoge izdelke vedno bolj drage, pa naj je bila njihova izdelava neposredno ali posredno prizadeta od visoke cene petroleja, nafte in bencina.

Sedanja pocenitev petroleja bi morala torej logično samo ugodno vplivati na vse svetovno gospodarstvo, celo v petrolejskih državah samih, ker jih bo rešila neznosne draginje (Mexico City je npr. najdražja prestolnica na svetu prav zaradi dolarskih zaslužkov, ki so se stekali v tem mestu; isto velja za razne arabske prestolnice, za Norveško itd.).

Glede na vse to vzbuja začudenje nekaka zaskrbljenost, ki se pojavlja v delu zahodnega in tudi italijanskega tiska za takoimenovano stabilnost zahodnega gospodarstva, zaskrbljenost zaradi pojavov »nestabilnosti«, ki bi se lahko pojavili za-

dalje na 2. strani ■

Umrli je literarni zgodovinar A. Slodnjak

Slovenska kultura in narod sta v nedeljo izgubila enega svojih najmarkantnejših slavistov, akademika dr. Antona Slodnjaka, ki je bil tudi cenjen in spoštovan profesor ter pisatelj biografskih romanov o Prešernu (»Neiztrohnjeno srce«), Levstiku (»Pogine naj pes«) in o Cankarju (»Tujec«). V mladosti je Slodnjak napisal tudi nekaj črtic in nekaj dramskih poskusov. Njegovo raznoliko, bogato in temeljito delo na področju slavistike in literarne zgodovine pa je obogatilo slovensko tovrstno publicistiko z deli, ki imajo veliko znanstveno in zgodovinsko vrednost, obenem pa so tudi primerna in zanimiva kot učni priročniki za vse, ki se ukvarjajo s slovenščino in slovensko literaturo.

Anton Slodnjak se je rodil leta 1899 v Bodkovcih v Slovenskih goricah. Klasično gimnazijo je obiskoval v Mariboru, študij slavistike na ljubljanski univerzi pa je končal leta 1925 z disertacijo o Davorinu

Trstenjaku. V naslednjih letih je bil lektor za slovenski jezik na univerzi v Krakovu, kjer je bil tudi štipendist. Pred vojno je bil profesor v Ljubljani, po vojni pa univerzitetni profesor v Zagrebu, Ljubljani in v Frankfurtu. Slodnjak je bil častni doktor zagrebškega vseučilišča, redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti in dopisni član Jugoslovanske (hrvaške) akademije.

Bil je eden važnejših prešernoslovcev. Izdal je več študij o našem največjem pesniku, uredil pa je tudi izdaje zbranih del raznih slovenskih pisateljev. Med temi zbrana dela Levstika, Erjavca, Milčinskega in drugih. Znane in močno uporabljene so njegove literarno-zgodovinske knjige. Med temi je omeniti predvsem »Slovensko slovstvo«, ki je izšlo leta 1968, in zadnjo tovrstno knjigo, ki je bila napisana na nekoliko drugačen, bolj pregleden način, se pravi »Obrazi in dela slovenskega slovstva«.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 20. marca, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kme-tijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Ro-janu; 9.45 Veliki orkestri; 10.00 Poslušali boste; 10.30 Mladinski oder: »Vabilo«; 11.00 Sestanek z... 11.15 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Gla-sba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po že-ljah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih priredi-tev; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 21. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Al-manah; Človek v sodobni družbi; 8.45 Glasbena ma-tineja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Be-ležka; 12.00 Beseda in pesem; 13.00 Poročila; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje); Pier Paolo Pasolini: »Sanja«; 14.30 Glasbene skice; 14.55 Na šjezik; 15.00 Veselo športno popoldne; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Od Milj do Devina; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 22. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah; 8.45 Glasbena matineja; 10.00 Kratka poročila in pre-gled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 10.20 S koncertnega in opernega repertoarja: Richard Wa-gner: Večerni mornar; 11.30 Beležka; 12.00 Od Milj do Devina; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: (umetniško branje): Pier Paolo Pasolini: »Sanja«; 15.30 ajzovski koncert; 16.45 Postni govor; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in gla-sba; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 23. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah; 8.45 Glasbena matineja; 10.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 10.10 S koncertnega in opernega re-pertoarja: Richard Wagner: Večerni mornar; 10.45 Slovenske ljudske pesmi; 11.00 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Pod Matajor-jan, posebnosti in omika Nadiških dolin; 13.00 Poro-čila; 13.20 Trst by night; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Pier Paolo Pasolini: »Sanja«; 14.30 Evergreeni; 14.55 Naš jezik; 15.00 Dijaška tribuna; 16.35 Instrumentalni soli-sti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Na goriškem valu; 18.30 Priljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 24. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Do-bro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Alma-nah; 8.45 Glasbena matineja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Na goriškem valu; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poro-čila; 14.10 Roman v nadaljevanji (umetniško branje); Pier Paolo Pasolini: »Sanja«; 14.30 Otroški kotiček: »To je pa laži!«; 15.00 Beseda ni konj; 16.35 Instru-mentalni solisti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Četrtekova sreča-nja; 18.30 Priljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 25. marca, ob: 7.00 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Četrtekova srečanja; 8.40 Glasbena matineja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Beležka; 12.00 Roža mogota; 13.00 Poročila; 13.20 Naša gruda; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Irina Grekova: »Frizer za dame«; 14.30 Glasbene skice; 14.55 Naš jezik; 15.00 Od ekrana do ekrana; 16.45 Postni govor; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 IM in glasba: »Naša pesem 1982«; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Priljubljeni motivi; 18.40 Imena naših vasi; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 26. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro 8.00 Kratka poročila; 8.10 Kulturni dogodki; 8.40 Glasbena matineja; 9.00 Sobotni trim; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 »Bom naredu st'zdice, čjer so včas'b'le« — glasnik Kanal-ske doline; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Irina Grekova: »Frizer za dame«; 14.30 Otroški kotiček: »Najdihojca«; 15.00 Iz studija neposredno; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: sopranistka Vera Lacič; 19.00 Poročila.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu, dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Dragó Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Pocenitev petroleja...

■ nadaljevanje s 1. strani

radi pocenitve petroleja. Človek si kar po-mane oči, ali je prav prebral. Ti glasovi nekako sugerirajo strah, da bi mogla po-vzročiti pocenitev petroleja novo svetovno krizo ali vsaj krizo v zahodnih indu-strijskih državah. Zakaj? Zato, ker bodo petrolejske države, posebno arabske in afriške, zaslužile manj milijard v dolarjih in si torej ne bodo mogle več privoščiti tako obsežnega in naglega uvoza indu-strijskih naprav, avtov, klimatskih naprav, gradbenih strojev in vsakovrstnega dru-gega tehničnega in drugega luksusa iz in-dustrijsko razvitih držav. Zaradi tega bo-do baje te prizadete.

Ti pomisleki pa so, milo rečeno, zelo egoistični in izvirajo predvsem iz krogov velikih industrijcev, npr. v avtomobilski industriji, in bančnikov. Šejki so, kot je dobro znano, strastni ljubitelji velikih in dragih avtov. Obilje petroleja v arabskih državah in obilje dolarjev sta tam raz-vnela strast motorizacije. Kamele so osta-le samo še za dekoracijo ali za najrev-nejše. Drugi so se prevažali z velikimi uvoženimi avti in si gradili hiše z najdraž-jimi klimatskimi napravami in drugim razkošjem. Mnoga zahodna gradbena pod-jetja, tudi italijanska, so gradila hiše v Saudski Arabiji, v Kuwaitu, v Iraku, v Nigeriji in drugod, zato jim je bilo malo mar za gradnjo stanovanj v domovini. V tujini se je dalo veliko več zaslužiti. Tudi to je bil eden in ne najmanjši vzrok za izreden porast cen gradbenih del v Itali-ji in v mnogih drugih zahodnih državah. Velika pa tudi manjša gradbena podjet-ja niso bila več zainteresirana za zidavo hiš doma. Hitela so zidati v petrolejskih državah na Srednjem vzhodu, v Libiji, Nigeriji in drugod.

Seveda je že iz tega razvidno, da tožb in pomislekov zaradi znižanja cene petro-leja ni resno vzeti. S tem bodo pač pri-zadeti določeni sebični interesi raznih in-dustrijcev, toda zahodno gospodarstvo v celoti od tega ne bo prizadeto, javnost pa bo imela od tega celo korist, saj bo po-stalo za marsikatero industrijca spet zanimivo domače tržišče. Spet bodo mo-rali začeti računati z željami in potreba-mi malega, tudi ubogega človeka, ki mo-ra gledati na vsak denar, ki ga izda. Po-cenitev petroleja bi morala povzročiti tu-

di pocenitev prevozov vseh vrst, zato bo to v korist tujskega prometa, kar bo spet v prid malega, ne bogatega človeka, ki mo-ra skrbno gospodariti z denarjem, ki ga zasluži.

Zelo si bodo oddahnile tudi številne revne afriške, azijske in južnoameriške države, ki nimajo petroleja. Drag petro-lej jim je doslej pil kri. Denar je moral iti za petrolej, za stradajoče ga ni pre-ostalo. Upati je, da bo šel odslej del de-narja, ki ga je bilo treba dajati za pe-trolej, za živila. Pa tudi bogate nepetro-lejske države bi morale vsaj majhen del prihranjenih dolarjev nameniti za reševa-nje milijonov otrok in odraslih v najrev-nejših državah pred smrtjo za lakoto.

Zato pač ni resno vzeti krokodilskih solz tistih, ki so zaskrbljeni zaradi poce-nitve petroleja.

O novem cerkvenem zakoniku v DSI

V Društvu slovenskih izobražencev je v ponedeljek zvečer predaval dr. Stanko Ojnik z ljubljanske teološke fakultete. Ob-činstvu je predstavil novi cerkveni zako-nik, ki bo stopil v veljavo na prvo advent-no nedeljo letos. Predavatelj se je pri svo-ji predstavitvi tega zakonika zaustavil predvsem pri novostih in poudaril misel, da je v ospredju novega zakonika skup-nost vernikov. Po določilih koncila je to-rej odpadel hierarhični značaj, ki so jih upoštevali prejšnji zakoniki, tako da ni več ostrega in natančnega ločevanja med verniki in dušnimi pastirji, saj tako eni kot drugi pripadajo skupnosti vernikov in jih kot take zakonik tudi obravnava. Novi cerkveni zakonik je torej nedvomno veli-ko bolj družbeno pravičen in v tem smislu tudi bolj popoln.

Zakonik obsega sedem knjig s 1752 za-koni. V Sloveniji so že pripravili njegov prevod, ki bo po predavateljevih besedah v doglednem času tudi natisnjen, po vsej verjetnosti s priloženim latinskim origi-nalom.

Predavanju dr. Ojnika je sledila ži-vahna in zanimiva debata, ki je osvetlila nekatera vprašanja, ki so jih postavili po-slušalci.

Kulturna bera na Goriškem

Na Goriškem je v preteklem mesecu bilo več pomembnih kulturnih dogodkov. Prosvetno društvo »Mirko Filej« je orga-niziralo dve zanimivi predavanji. Govori-la sta dr. Branko Marušič o temi »Kato-liški Slovenci pred prvo svetovno vojno« in prof. Tone Požar o Virgilu Ščeku. Dramski odsek Pd »Štandrež« je s kome-dijo »Namišljeni bolnik« gostoval v Bran-niku in v župnijski dvorani v Doberdodu na povabilo Pd »Hrast«. Zbora »Mirko Fi-lej« in »Lojze Bratuž« sta imela nekaj lep-ih pevskih koncertov. Tako je mešani pevski zbor »Lojze Bratuž« pel ob ust-

ličanju goriškega nadškofa, nekaj dni kas-neje pa je nastopil na samostojnem kon-certu na Mirenskem gradu, moški zbor »Mirko Filej« pa je nastopil na ekumen-ski proslavi v Katoliškem domu in je go-stoval pri Slovencih v Rimu.

Lepa pridobitev na področju kulture in javnega obveščanja pa je odprtje no-vega sedeža goriškega Ljudskega radia, ki bo tako lahko popestril in izboljšal svo-je oddajanje. Tudi druga društva v okvi-ru Zveze slovenske katoliške prosvete so v mesecu februarju priredila vrsto kultur-nih in zabavnih prireditev.

PROSTOR MLADIH

Naše skavtsko delovanje

Delovanje skavtske organizacije je bilo v zadnjih dveh mesecih zelo plodno, zato bi veljalo se nekoliko ustaviti ob pobudah, ki bodo gotovo zanimale tudi širšo javnost.

Skavtska organizacija se pri svojem vzgojnem delu poslužuje poleg napotkov svojega ustanovitelja Baden Powella, tudi novih pedagoških prijemov, ki jih uvajajo skavtske organizacije po svetu. Med te nove pedagoške prijeme prištevamo tudi tako imenovani podvig. To je nekakšna akcija, za katero se domeni skupina — četa ali vod. (Lani je bil tak podvig priprava krajevnih retrospektivnih razstav o delovanju skavtskega gibanja na Tržaškem). Letos se je vodstvo odločilo za raziskavo o jamah. Podvig je stekel v januarju in se zaključil uradno z razstavo 6. marca v Marijinem domu pri Sv. Ivanu.

Prva stopnja podviga je bila namenjena informaciji voditeljev. Na našem sedežu v ul. Risorsa 3, je sredi januarja spregovoril načelnik jamarskega odseka pri SPDT Stojan Sancin, ki nam je s spletom diapozitivov nazorno prikazal način zahajanja v jame. Zvedeli smo še marsikaj o opremi, o krajih, kjer lahko dobimo obširno gradivo o jamah, kot so globina, dolžina, oblika jam, itd.

Naslednja stopnja podviga je bila: navdušiti naše mlajše sestre in brate. Za pustolovščine pa se takoj vsi navdušijo in tako so si posamezni vodji ogledali najmanj eno jamo, se pozanimali za podrobnejše podatke, skušali razumeti njihov nastanek in se seveda še slikali ob čudovitih stalaktitih in stalagmitih.

V soboto, 5. marca je ekipa iz 5. stega (Sv. Jakob, Skedenj in Sv. Vincencij) pripravila z gradivom posameznih vodov razstavo, ki so si naslednji dan ogledali poleg skavtov in skavtinj tudi starši in prijatelji, ki so prišli na prireditve v Marijin dom pri Sv. Ivanu. Prireditvi smo dali naslov Dan spomina, kajti na tak način smo se hoteli spomniti obletnice rojstva našega ustanovitelja Roberta Baden-Powella. Ta dan imenujemo skavti tudi »Dan skavtizma«. Na prireditvi smo si lahko ogledali diapozitive o Baden-Powellovem življenju, filme iz raznih lanskih skavtskih pobud, končna poslastica pa sta bila še pristna skavtska skeča, saj so ti veseli prizorčki postali že del izražanja naše skavtske biti. Polna dvorana je sledila dogajanju od začetka, ko je ploskala uvodnim besedam nove načelnice skavtinj Eve Fičur, do konca, ki je bušnila v smeh ob prijetnih in izvornih domislicah izvidnikov in vodnic.

Načelnik fantovskega dela organizacije Vinco Ozbič je v imenu komisije, ki si je ogledala ko delo vodov in ga ocenila, pohvalil trud in požrtvovalnost vseh. Na enem od prihodnjih srečanj pa bodo nagrajeni tisti vodji, ki so se še posebno izkazali v raznolikosti raziskave, v njeni posebni obliki in v trudu, ki so ga vložili v delo.

Ogled jam se bo nadaljeval še v naslednjih mesecih, na tak način bomo spoznavali ne le skrivnosti podzemlja, ampak tudi našo okolico, kajti le če poznaš lepote svojih krajev, jih znaš tudi ceniti in ljubiti.

Kljub temu, da nam je podvig o raziskavi jam vzel veliko časa, smo v preteklih dveh mesecih pripravili še pustovanje za vse tri starostne veje naše organizacije: v Bazovici za najmlajše, pri Sv. Ivanu za izvidnike in vodnice in v Mačkoljah za roverje in popotnice. Ude-

ležba je bila povsod nad pričakovanjem, vzdušje pa pristrčno in veselo. Nedelja po pustu pa je bila za smučarje srednje in tretje veje. V Sappadi se nas je zbralo nad 60. Tako tistim, ki so že dobri smučarji, kot tistim, ki so se s sankami spuščali po bolj položnih strminah, bo izlet »sonca in snega« gotovo ostal v prijetnem spominu.

Ker so bile te akcije v sklopu veje izvidnikov in vodnic, bi se nazadnje še ustavili ob zanimivem delovanju klana roverjev in popotnic.

Poleg tedenskih sestankov novincev in novink je vodstvo klana organiziralo v sklopu mesečnih širših sestankov razgovor o mladinski angažiranosti na športnem, kulturnem in političnem področju. Uvodne misli so podali Ivan Peterlin za športno področje, Boris Siega kot predstavnik SKGZ, Marko Tavčar kot predstavnik Slovenske prosvete, za kulturno področje in Marija Breclj kot predstavnica SSK za politično področje (Ostale stranke, v katere se še prištevajo Slovenci — KPI in PSI — se vabilu niso odzvale). Med drugimi je bila prisotna tudi mlada Slovenka iz Argentine, ki je orisala življenje tamkajšnjih Slovencev.

Razvila se je nato debata, ki je razkrila nekatere žgoče probleme, pred katerimi si marsikdo zakriva oči — npr.: pri športu — vključevanje italijanskih športnikov v slovenska društva (kot posledica razdiralne politike, po kate-

ri raje »kupiš narejenega« športnika, kot pa da se leta trudiš, da vzgojiš lastnega. Glede kulturno-političnega področja je prišlo na dan, da neinformiranost pelje v lažne predstave o slovenski stvarnosti, dezinformacija pa pelje v morda načrtno krojenje predsodkov znotraj slovenske zamejske družbe same (vprašanje, kdo si lahko lasti pojem »naprednosti«). Žrtve take zgrešene politike so predvsem mladi, ki si šele gradijo lasten pogled na življenje in celotno družbeno-politično stvarnost.

Tu gre še omeniti izredno pomembno dnevno srečanje klana s sovrstniki iz italijanske skavtske organizacije AGESCI v sklopu praznovanja Dneva spomina. V jezikovno mešanih skupinah so mladi od 16. do 20. leta starosti izpeljali pogovor o lastnih odnosih do večinske oziroma manjšinske etnične skupnosti v Trstu. Hoja iz Trsta proti Opčinam, kjer so vsi skupaj prespali noč, je bila torej izredno zanimiva: mladi so skušali izluščiti vzroke za medsebojno nepoznavanje in mogoče rešitve. Smernice pogovora so peljale k boljši in prvenstveni predstavi o miru — sožitju med Italijani in Slovenci — in medsebojnem spoznavanju. Ena izmed glavnih ugotovitev, predvsem italijanskih skavtov, je bila končna osvoboditev »tabuja« o Slovincih in zavest, da je mogoče izkoristiti sobivanje dveh etničnih skupnosti kot izredno medsebojno obogatitev.

S prihodom toplejših dni se bo naša organizacija začela pripravljati na nove značilne pobude, ki bodo, upamo, pripomogle h graditvi značajnih in aktivnih članov naše družbe.

Astra

Trgovina s človeškim blagom

Pred nedavnim smo opozorili v posebnem članku na pojav nenavadno velikega števila črncev, ki jih je videti tudi v teh mrzlih mesecih v Trstu in pri katerih gotovo ne gre za turiste. Medtem je prišlo do znanega dogodka na meji, ko so jugoslovanske mejne straže ponoči zalotile blizu Gorice večjo skupino cejlonskih (Sri Lanka) državljanov, moških in žensk, ki so skušali na skrivaj prestopiti mejo v Italijo. Dve Cejlonki sta bili pri tem ranjeni, ker se skupina na poziv mejnih straž ni ustavila, ampak se spustila v beg proti meji. Tako z italijanske kot jugoslovanske strani je bilo ugotovljeno, da je šlo za ljudi, ki jih je tolpa tihotapcev pripravila do tega, da so zapustili svojo domovino in se brez veljavnih dokumentov napotili v Evropo, v upanju, da se bodo lahko brez vizuma prikradli v Francijo, kjer jim bo lahko dobili delo. To so seveda iluzije. Toda tihotapcev z ljudmi ne briga nadaljnja usoda takih naivnežev. Vsak izmed njih jim mora plačati nekaj sto USA dolarjev (po nekih poročilih 300, po drugih, zanesljivejših, 500), da ga spravimo v Francijo. Seveda pa jih taki »vodiči« pustijo na mejah na cedilu in naivneži morajo sami gledati, kako bodo brez vizumov prestopili mejo. Na drugi strani jih morda spet čaka »vodič« z vizumom.

Po nekaterih vesteh so tudi črnici, ki se pojavljajo v Trstu, žrtve podobnih izkoriščevalcev. To pomeni, da ne obstajajo samo tolpe, ki tihotapijo v Evropo mamila, ampak tudi take, ki tihotapijo v Evropo ljudi. Tako tihotapstvo morda ne

prinaša tako velikih dobičkov kot mamila, a je bolj varno in zaslužek bolj zanesljiv. Če plača skupina 25 ljudi svojemu »vodiču« vsak po 500 dolarjev, nanese to 12.500 dolarjev, torej okrog 20 milijonov lir. Pri tem ne tvega tak tihotapec ljudi nič, tudi če pade policiji v roke. Ni mu mogoče dokazati kakega kaznivega dejanja. Povzroči pa bridko razočaranje mnogim revnim ljudem, ki so si morda sposodili denar za potovanje v »Francijo«, in stroške oblastem raznih evropskih držav, zlasti Francije, ki morajo pošiljati take ljudi nazaj v njihove domovine, neglede na to, da se taki naivneži izpostavljajo še zapornim kaznim zaradi ilegalnega prestopa meje.

Obstoja pa, oziroma je do pred kratkim (do omejitvenih ukrepov) obstajalo tudi tihotapstvo otrok iz Jugoslavije. Italijanski dnevnik »Il Giorno« je nedavno poročal o sodni obravnavi v Perugii, na kateri so obsodili jugoslovanskega državljana Meka (verjetno Meha) Jovanovića na 12 let ječe, ker je tihotapil v Italijo otroke, ki jih je ugrabljal v Jugoslaviji, in jih prodajal ali sam izkoriščal za berachenje. Da bi vzbujali večje usmiljenje pri ljudeh, jih je pogosto pohabljal. Nekemu majhnemu dečku je s sekiro odsekal kos noge. Neko deklico je oparil z vročo vodo, da jo je iznakazil, itd. Nekaj teh otrok je rešil neki duhovnik, ki je pri sodni razpravi jokal, ko je pripovedoval o njihovi stiski. Žal so sodili tistemu Jovanoviću v odsotnosti, ker je pravočasno pobegnul, ko ga je iskala policija. Od te-

■ dalje na 7. strani

V Devinu se pripravljajo na poimenovanje osnovne šole

Poimenovanja slovenskih šol na Tržaškem in Goriškem so že več let pomembni kulturni dogodki pomladanskih dni. V letošnjem šolskem letu bo svoje poimenovanje doživela tudi devinska osnovna šola, ki bo dobila ime po pisatelju Josipu Jurčiču.

Šola ima že dobro leto svoj pouk v novi osnovni šoli, ki je zgrajena po sodobnih kriterijih in ima veliko prostora tako v stavbi, kot tudi okoli nje. Telovadnica, velika jedilnica, pomožne sobe za druge šolske dejavnosti in igrišča za šolo dovoljujejo učiteljstvu uspešno pedagoško delo. V prostorih slovenske osnovne šole, ki so v pritličju, pa glasbeno sobo uporabljata tudi pevski zbor »Fantje izpod Grmade« in »Dekliški zbor Devín«. V teh dneh pa se v Devinu in okoliških vaseh, od koder tudi vozijo otroke v šolo v

prav za prireditev, pri kateri bosta sodelovala tudi pevski zbor in drugi.

Kot so nam povedali, je zaenkrat največja skrb blagajna, ki se je že nekoliko posušila zaradi stroškov, ki so jih doslej imeli. Vendar upajo, da bodo z darovi dobrotnikov uspešno prebrodili to težavo. Obenem pa tudi upajo, da bo druga nedelja v maju sončna, tako da bo v Devinu še bolj slovesno in prijetno.

PREDSTAVITEV DELA »TRI IGRE ZA GLAS«

KD Vesna je v nedeljo popoldne v domu Alberta Sirka v Sv. Križu poskrbelo za zanimivo popoldne. Predstavili so knjigo »Tri igre za glas« domačina Miroslava Košute. O knjigi je najprej spregovoril sam Košuta, ki je orisal njeno ozadje in to, kako je delo nastalo. Nato pa so gledališki igralci Mira Sardoč, Boris Kobal, Igor Guštinčič, Daniela Birska in Marko Sosič dramsko prebrali radijsko igro »Kadar te zbudijo«. Izvajanje je na klavirju spremljal Miran Košuta, delo pa je priredil za oder Marko Sosič.

Pesem mladih v Kulturnem domu

Ob zaključku mladinske pevske revije »Pesem mladih«, ki je bila v nedeljo v Kulturnem domu v Trstu, smo bili kar presenečeni ob številu otrok, ki so napolnili oder, da bi zapeli zadnjo, skupno pesem. Na tej že tradicionalni pevski reviji, ki jo prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov, je nastopilo 15 otroških in mladinskih pevskih zborov z raznih osnovnih šol in tudi društev.

Uvodno misel je povedal didaktični ravnatelj Stanko Skrinjar, poudaril je nenehno rast otroških in mladinskih zborov v naši skupnosti. Petje je veliko vzgojno sredstvo, je rekel. Skrbimo za to, da bo naša mladina ljubila in gojila slovensko pesem.

Na reviji so v glavnem nastopili šolski zbori. Tako je pel zbor šole »France Bevk« z Opčin, »Ivan Trinko« in »Mara Samsa« od Domja in iz Ricmanj, »Fran Milčinski« s Katinare in »Bazoviški junaki« iz Rojana ter šola iz Boršta. Na pevski reviji pa so nastopili tudi otroški zbori »Slomšek«, ki združuje pevce iz Bazovice, Gropade in Padrič, repentabrski otroški zbor »Zvonček«, majhna skupina šentjakobskega kulturnega društva, otroški zbor »Vesela pomlad« z Opčin, otroški zbor »Slovenski šopek« iz Mačkolj, otroški zbor iz Škednja, dekliški zbor od Sv. Križa, nastopila pa sta tudi mladinska zbor »Vesela pomlad« z Opčin in mladinski zbor Glasbene matice. Velika večina nastopajočih zborov je pokazala

veliko glasbeno in pevsko kulturo. Vsekakor je s šolskimi zbori nekoliko težje delati, je pa ta glasbena vzgoja potrebna, saj je na šolah še tako preveč zapostavljena v primerjavi z učnimi načrti drugih držav. Revija se je zaključila s skupno pesmijo. Vsi pevci, bilo jih je kakih 500, so zapeli »Pesem primorske mladine«, ki jo je napisala Ljubka Šorli, uglasbil pa Zorko Harej. Pevce, ki jih je vodil Franc Pohajač, je spremljal ansambel »Zvezde« z Opčin.

—o—

Protestni koncert v Verdiju

V nedeljo dopoldne je do zadnjega kotička napolnjeno gledališče Verdi potrdilo, da sta mesto in kulturna ter politična javnost solidarna z vodstvom in osebjem gledališča Verdi, ki je z brezplačnim koncertom protestiralo proti namenu vlade, da močno zmanjša finančno nakazilo za dejavnost te opere. Če bi prišlo do uzakonitve vladnega predloga, bi sploh bil ogrožen obstoj tega gledališča. Predstavniki uslužbencev, ki je prebral izjavo, je naglasil, da bi kriza še bolj prizadela Trst, saj ukrep ne bi prizadel samo Verdija, ampak tudi italijansko in slovensko gledališče.

Zbor in orkester sta nastopila pod taktirko pevovodje Giorgija, izvajali pa so dele oper, ki jih je Opera uprizorila v zadnjih mesecih.

O tem vprašanju se je izrekel tudi senator Mascagni, ki se je mudil v teh dneh v Trstu in se v parlamentu zavzema za spremembo predloženega zakona. Povedal je, da je za enkrat vsa stvar ustavljena in da jo še pretresajo.

VIOLINISTKA HAE SUN KANG BO PRIREDILA KONCERT V TRSTU

V torek, 22. marca, ob 20.30 bo priredila samostojen koncert v Trstu, v gledališču Rossetti; zdaj že slavna mlada korejska violinistka Hae Sun Kang, zmagovalka lanskega mednarodnega violinskega tekmovanja za nagrado Rodolfa Lipizerja v Gorici. Nastopila bo skupaj s francosko pianistko Veronique Grange.

Hae Sun Kang se je po diplomski spopolnjevala na višjem glasbenem konservatoriju v Parizu ter si je od leta 1980 osvojila že več najodličnejših mednarodnih nagrad za violiniste.

Ob izidu knjige TIHA ASIMILACIJA v ljudo vabimo, da se udeležite razprave

o narodnostnem odtujevanju in obrambnih možnostih manjšine

Ob okrogli mizi se bodo pogovarjali med sabo in z občinstvom: oba avtorja, Danilo Sedmak in Emidij Susič, ter Jelka Gerbec, Boris Race in Drago Štoka.

Predstavitev dela in razgovor bosta v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu, Ulica Petronio 4, v petek, 18. marca ob 18. uri, prirejata pa ga izdajatelj SLORI in založba ZTT ob sodelovanju Društva slovenskih izobražencev in Slovenskega kluba v Trstu.

SLORI in ZTT

Devin, vneto zaključujejo priprave na poimenovanje šole, ki bo 8. maja.

Glavo pisatelja Jurčiča je že izdelal prof. Gorše, občinska uprava skrbi za svoje delo pri šoli, odbor za poimenovanje šole pa je tudi poskrbel, da je brošura, ki jo mislijo izdati ob poimenovanju, že v tiskarni. Učiteljice in učenci so polni pri-

Literarni natečaj za dijake

Slovensko kulturno društvo »Igo Gruden« v Nabrežini razpisuje v okviru proslave ob 90-letnici rojstva pesnika Iga Grudna literarni natečaj za učence in dijake, ki obiskujejo osnovno in srednjo šolo v občini Devin-Nabrežina, in za študente višjih srednjih šol na Tržaškem.

Vsaka starostna stopnja ima svoje naloge. Osnovnošolski učenci bodo pisali nalogo z naslovom »Ljubim te, domači kraj!«. Naslov za nižje srednje šole se glasi: »...vedi, zemlja ta je naša, tvoji dedi spijo v njej. Zanj bori se naprej!«—Ali so po tvojem mnenju ti pesnikovi verzi še danes veljavni, čeprav so bili napisani v drugačnih časih?«. Študentje višjih srednjih šol pa lahko izbirajo med sledečimi naslovi: 1. »Odmevi druge svetov-

ne vojne v poeziji Iga Grudna«; 2. »Igo Gruden in slovenska pesem za otroke«; 3. »Skozi srce so mi šle vse tegobe svetà, narodov vseh bolečin sprejelo je vase, sredi samot in viharjev je težke te čase, vedno iskalo v človeku le pot do srcà« — prikaz Grudnove domorodne, domotožne in socialne poetike.

Udeleženci morajo napisati samostojne naloge, jih podpisati in pripisati ime šole. Svoje spise morajo oddati do vključno 9. aprila 1983 svojim učiteljem oziroma profesorjem, ki jih bodo posredovali organizatorjem natečaja.

Nagraditev najboljših spisov pa bo v nedeljo, 17. aprila, v občinski telovadnici v Nabrežini med jubilejno proslavo 90-letnice rojstva pesnika Iga Grudna.

Srečanje goriškega nadškofa s slovenskimi verniki

Goriški nadškof Antonio Vitale Bommarco se je preteklo nedeljo, 13. marca, sestel s slovenskimi verniki goriške nadškofije. Slovesnost je bila v cerkvi v Štandrežu, ki je bila zasedena do zadnjega kotička; prišli so verniki iz vse goriške nadškofije, z namenom, da bi se srečali s svojim nadškofom. To je bilo prvo uradno srečanje s slovenskim občestvom. Točno ob 15. uri je nadškof Bommarco stopil v štandreško cerkev, ob izvajanju močne »Ecce sacerdos magnus«, ki so jo zapeli združeni cerkveni zbori pod vodstvom Mirka Špacapana in ob orgelski spremljavi prof. Lojzke Bratuževe. Najprej je nadškofa pozdravil dr. Karlo Mučič, ki je

tudi v nedeljevanju slovesnosti povezoval posamezne dele. Zatem je spregovoril dekan Marjan Komjanc, ki je v svojem govoru osvetlil pomen tega srečanja, nakazal nekatere probleme naše narodne skupnosti in cerkvenega občestva, ki pričakuje od novega nadškofa, da bo Slovincem stal ob strani in z razumevanjem skušal pomagati pri razreševanju vseh še odprtih vprašanj, s katerimi se naša skupnost vsakodnevno srečuje. Nato je pozdravila podpredsednica pastoralnega področja dr. Marilka Koršič Čotar, ki je nanizala vrsto vprašanj, začevši s problemi razlastitev v Štandrežu in z ugotovitvijo, da je tudi Cerkev včasih ravnala nepravilno v odnosih s Slovenci; izrazila je upanje, da bo tudi sedanji nadškof z razumevanjem sledil naši problematiki, tako da bo s pomočjo celotnega verskega občestva dal ustrezne predloge za rešitev naših vprašanj.

Nadškof Bommarco je svoj pozdrav začel v slovenskem jeziku, se zahvalil za sprejem in nato nadaljeval v italijanščini.

Izrazil je najprej zadovoljstvo nad velikim številom vernikov, ki so prišli na to prvo srečanje z njim in še zlasti mladine, ki je bila tako številčno prisotna po svojih organizacijah. Odgovoril je nato na nakazana vprašanja in zagotovil vso pripravljenost pomagati pri razreševanju teh problemov; ob tem je podčrtal tudi veliko vlogo celotnega cerkvenega občestva. Poudaril je potrebo po skupni »hoji v sodelovanju«, kajti samo v skupni volji in s pomočjo vseh se lahko rešijo težave in odpravijo krivice. Nadškof je nadalje govoril tudi o »raznolikosti« v goriški Cerkvi in ob tem pritrldil, da je nujno, da se v določenem narodu ohranijo oziroma utrdijo kulturne in jezikovne vrednote. Svoj govor je zaključil z razčlenitvijo misli iz nedeljskega evangelija.

Zatem so predstavniki iz vseh občin pastoralnega področja izročili nadškofu darila, ki so bila v glavnem izraz našega kulturnega ustvarjanja v zamejstvu oziroma pomembne slovenske publikacije. Po končani sv. maši se je nadškof na kratko zadržal pred cerkvijo z verniki, nato pa z vsemi slovenskimi duhovniki goriške nadškofije. V zvezi s tem bi samo rekli, da je škoda, ker nadškof ni posvetil več časa pogovoru z laiki, s katerimi ima manj možnosti za srečanje.

SLOVENSKA KONZULTA OBRAVNAVALA KULTURNA IN ŠPORTNA VPRAŠANJA

Komisija za kulturna in športna vprašanja, ki jo je imenovala slovenska Konzulta pri goriški občini, je na seji Konzulte v petek, 11. marca, poročala o trenutnem stanju odnosov med občinsko upravo in kulturnimi ter športnimi organizacijami, ki delujejo na teritoriju goriške občine. V teku razprave je bila predvsem prikazana nezadovoljiva kvalitativna in kvantitativna stopnja teh odnosov; nadalje so bile nakazane možne pobude in rešitve nekaterih specifičnih vprašanj, ki jih bo Konzulta predočila občinski upravi na prihodnjem sestanku z odgovornimi odborniki.

Na dnevnem redu je bila tudi razprava o delovnem načrtu za pripravo strokovnega posveta o družbeno-gospodarski problematiki Slovencev na Goriškem; Konzulta je nato imenovala svojega predstavnika v občinsko komisijo za kmetijstvo.

Ob številni udeležbi je potekala tudi druga seja Zveze slovenske katoliške prosvete. Najprej so predsednik in odborniki poročali o delovanju v preteklem mesecu. Dalj časa smo se ustavili ob problemih podgorskega društva in predlogih za oživitve njegovega delovanja.

Pomembna točka večera je bila diskusija o sodelovanju pri večeru in razstavi posvečeni Primorski, ki bo v Ljubljani v Cankarjevem domu maja meseca. O tem je bilo govora že v ožjem odboru. Predsednik je seznanil še ostale predstavnike o namenu in možnostih sodelovanja pri

tej prireditvi, predstavniki pa so predlagali najboljše oblike sodelovanja.

Pri razpravi o kriterijih za določanje podpor posameznim društvom so prisotni bolje določili pravila za delitev podpore članicam.

Iz poročil v preteklem mesecu je bilo razvidno, da so bile prireditve številne, nekatere pa v resnici malo obiskane in organizacijsko zanemarjene. To so pomanjkljivosti, ki jih je treba odpraviti. Obširno je bilo zlasti poročilo o nastopu moškega zbora M. Filej v Rimu.

Med pobudami, ki so na programu v prihodnjem času, so v glavnem nastopi na reviji Primorska poje, nekaj je tudi koncertov in predavanj.

Ob koncu večera je bil ponovno govor o pevskih revijah, ki se vršijo v Katoliškem domu v jesenskem času in katere je treba dvigniti na boljšo kvaliteto raven z drugačnim organizacijskim oprijemom.

Vredno je tudi omeniti predlog za srečanje predstavnikov naše Zveze z novim škofom in predstavitev delovanja tudi novemu goriškemu prefektu. Govor je bil še o možnosti nastopa zbora iz Kanala v Gorici.

h. d.

Občinska seja v Doberdolu

Pretekli teden se je sestel občinski svet iz Doberdola in razpravljajal o nekaterih važnih vprašanjih, ki so v glavnem zadevala javna dela. Tako je župan dr. Mario Lavrenčič poročal, da je deželno odborništvo za javna dela nakazalo občinski upravi 300 milijonov lir za ureditev županstva. Ob tem je treba povedati, da je občina Doberdob predvsem zainteresirana, da se uredijo najprej prostori za nižjo srednjo šolo, ki bo lahko odprta, kakor hitro bodo urejeni primerni prostori. Razprava na seji se je nato vrtela okrog nekaterih javnih del, ki jih bo občinska uprava uresničila v kratkem: odobrili so načrt za ureditev in asfaltiranje nekaterih cest v Doberdolu, na Poljanah, pri Ferletičih; zgradili bodo avtobusno čakalnico na Palkišču, poskrbeli za javno razsvetljava v Levstikovi ulici na Poljanah. Nadalje je občinski svet razpravljajal o pravilniku za sprejem ostarelih v domove za onemogle in o začasni zaposlitvi knjižničarja-kulturnega animatorja ter dveh han-

dikapiranih oseb. Ob koncu je svet vzel za pretres še vprašanje glede ureditve doberdolskega jezera in njegove okolice; načrt je v zvezi s tem precej široko zasnovan, vendar bodo najprej poskrbeli za ureditev poti, parkirnih prostorov in označitev pešpoti.

—o—

SERIJA FILMOV V KULTURNEM DOMU

Od 16. marca do 18. maja, to je cela dva meseca, bo trajal spored filmov, ki jih bodo predvajali v goriškem Kulturnem domu; gre za veliko manifestacijo, ki jo prirejata Kinoateljje in Piccolo Cineforum, to sta slovenski in italijanski krožek, ki sta že jeseni priredila cel ciklus slovenskih filmskih novitet. Nekatere bodo predstavili tudi v tej sezoni, predvajali pa bodo tudi filme drugih narodov in ki v Gorici niso bili predvajani. Predstave bodo ob sredah, predvideni so tudi abonmaji po znižanih cenah.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE - TRST V SODELOVANJU Z ZVEZO SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV IN ZVEZO KATOLIŠKE PROSVETE

GOSTOVANJE DRAME SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE V KULTURNEM DOMU V GORICI

CARLO GOLDONI

SLUGA DVEH GOSPODOV
komedija

v nedeljo, 20. marca, ob 16.00 - ABON. A in C
v ponedeljek, 21. marca, ob 20.30 - ABON. B

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Revija Primorska srečanja

37. številka revije Primorska srečanja se začne z uvodnikom pod naslovom »Nepremišljena poteza«, ki ga je napisal znani primorski politični delavec Miro Kocjan. Kot že naslov pove, obravnava v njem težke omejitve obmejnega prometa z jugoslovanske strani, predvsem maloobmejnega prometa. Uvodnik gotovo zvesto zrcali razpoloženje obmejnega prebivalstva in gotovo tudi prebivalstva v Sloveniji na sploh, ko pravi med drugim: »Ob ukrepu zveznega izvršnega sveta, s katerim so oktobra lani nenadoma in ostro, da ne rečemo grobo, omejili določbe Videmskega sporazuma o maloobmejnem prometu med Jugoslavijo in Italijo, so dejavniki Slovenije in seveda Primorske poleg številnih drugih širom po Jugoslaviji množično in skorajda frontno izrazili svoje negodovanje. Združili so ga z zahtevo, da je treba ukrep brž preklicati, da bi ga morali izvzeti iz svežnja omejitvenih dokumentov, ki so bili sprejeti v zvezi z gibanjem naših državljanov čez meje. Reakcija, saj je šlo dobesedno za reakcijo, ne pa samo za odgovor na sprejeti ukrep, je bila hitra, pa tudi bogato dokumentirana... Razumljivo je, da je bila med drugim brž dana podpora izvršnemu svetu SR Slovenije, ki je od zveznega izvršnega sveta že novembra lani kategorično terjal, da se napaka popravi. Medtem so mnogi drugi politični organizmi, ne le po Sloveniji, marveč tudi drugod in tudi v Zvezi jasno zavzeli enako stališče. Silovit odgovor primorskih dejavnikov vsebuje v glavnem dve bistveni ugotovitvi: da je ukrep zveznega izvršnega sveta povzročil škodljive politične učinke in da bo vplival na številne druge vidike povezave in sodelovanja med Jugoslavijo in Italijo, seveda zlasti na obmejnem področju«.

Miro Kocjan potem nadaljuje v svojem uvodniku: »Stanje, ki je nastalo ob meji potem, ko je bil sprejet omejitveni ukrep, je bilo nekako takšno, kot si ga je očitno želela zvezna administracija. Promet s potnimi listi je na vsej meji nazadoval od 80 do 90 odstotkov, gibanje z mejnimi prepustnicami pa je padlo, prav tako vzdolž vse meje, za 70 do 80 odstotkov v primerjavi s prejšnjim stanjem oziroma z istim obdobjem prejšnjega leta. Takšno stanje še traja... Omejenost gibanja v okviru Videmskega sporazuma je dosegla nivo absurda... Posledica, ki je nastala in o kateri dvomimo, da so jo pričakovali organi zvezne uprave, pa je v tem, da se je začel očitno zmanjševati tudi promet italijanskih državljanov tako s potnimi listi kot z mejnimi prepustnicami. Pri prvih je do konca decembra promet padel za 45 odst., pri drugih pa za več kot 60 odst. v primerjavi z istim trimesečjem prejšnjega leta. Najbrž ne gre le za reakcijo na naše omejitve, marveč tudi za posledice, ki bodo kajpak otipljivo škodljivo delovale na nekatera naša področja, katera uteleljeno imamo za občutljivo dragocena, kot so devize, turizem in podobno.«

Miro Kocjan potem odločno zavrača očitke nekaterih zveznih organov, da je bil maloobmejni promet nekak »švercarski kanal«, in po-bije te trditve s statističnimi podatki.

Hrvatski ali srbski avtor (po imenu sodeč) Dušan Nečak je prispeval članek, ki ima naslov »Jugoslavija in Trst« in iz zgodovinske perspektive osvetljuje vlogo, ki jo je igral Trst ob

koncu zadnje vojne in v prvih povojnih mesecih v odnosih med Jugoslavijo in zahodnimi zavezniki. Članek zajema obdobje do oktobra 1945. David Malnič pa piše o temi »Rehabilitacija in prevrednotenje prometne vloge primorske regije«.

Salvator Žitko zelo zanimivo razpravlja o problemih koprškega mesta, posebno urbanističnih, v razpravi »Koprsko mestno jedro in varstvu kulturne dediščine«. Marjan Dolgan pa je objavil odlomek iz svoje knjige pod naslovom »Kompozicija Pregljevega pripovedništva«, ki bo izšla pri koprski založbi Lipa. Odlomek ima naslov »Dogodkovni čas v Pregljevem romanu Tolminci«.

Na leposlovju je ta številka Primorskih srečanj bolj revna, saj prinaša samo kratek odlomek iz znane Kmečlove igre »Mutasti bratje« in tri pesmi, ki jih je napisala Nives Prelec, poleg nekaj prevedenih pesmi. Prevedla jih je Jolka Mihič. Bralec pa se vzbuja dvom, če ne gre za njene lastne pesmi.

izmed ostale vsebine zasluži posebno pozornost esej Pavleta Merkušja »Tipološka analiza

antropomimov v Trstu v XIV. stoletju«, v katerem prikazuje in jezikovno analizira imena prebivalcev v Trstu v omenjenem stoletju. Med njimi ne manjka slovenskih. Boris Gombač pa je objavil razpravo o delavskem gibanju v Trstu do konca 19. stoletja. Naj omenimo še esej Toneta Peraška o režiserju Jožetu Babiču v njegovem novogoriškem obdobju (1968-1975). Tako se lahko reče, da je ta številka prav kvalitetna, aktualna in tudi estetsko prikupna, saj je kar bogato ilustrirana.

—o—

VAŽNA OBLETNICA NA KOROŠKEM

Na Koroškem praznujejo v teh dneh 75-letnico ustanovitve Slovenske krščansko-socialne zveze. Ob tej priložnosti je Krščanska kulturna zveza priredila dva jubilejna koncerta pod geslom Koroška poje. Prvi je že bil v nedeljo, 13. marca v Domu glasbe v Celovcu, drugi pa bo to nedeljo v Delavski zbornici v Beljaku. Na prvem koncertu so nastopili pevski zbor iz Podjune in kot gost iz Slovenije moški zbor »Šentanelški pavri«, v Beljaku pa bodo nastopili zbori iz Roža in kot gostje mešani pevski zbor »Hrast« iz Doberdoba.

»Delitev« Piera Chiare v izvedbi SSG

Posneti film po romanu je vedno riskantno — po poskusih, ki jih v zgodovini filma nikakor ne manjka, ostaja še dalje odprto in nerešeno vprašanje, če tak film vsaj bežno doseže moč literarnega dela. Če pa gre za odrsko priredbo, pa naj je pri njej sodeloval tudi avtor sam, je poskus še toliko bolj riskanten. Potrditev smo dobili zdaj v Kulturnem domu, ko smo prvič v slovenščini gledali odrsko priredbo romana sodobnega italijanskega pisatelja Piera Chiare »Delitev«. Tekstu se je že od samega začetka poznalo, čeprav je režiser Mario Uršič skušal z domisljicami in iznajdljivostjo nadoknaditi vrzel prvega dela romana, kako se fabula nikakor ne more razživeti na omejenem odrskem prostoru. Karakterizacija likov in ambienta iz italijanskega podeželja za časa nastopajočega fašizma na odru izgubi večji del literarne moči, v kateri je Chiara kot romanopisec pravi mojster. In vendar je fabula dokaj preprosta.

Na podeželje se priseli davčni uradnik in invalid iz prve svetovne vojne Paronzini, ki se je po letih trdega dela prikopal do položaja. Manjka pa mu dom, družina, vendar ne v tradicionalnem pomenu, pač pa v slogu tedanje fašistične filozofije, torej dom, v katerem bo nesporen despot. Priložnost mu nudijo sestre Tettamanzi, ki — odkar jim je umrl oče — živijo le še za šolo, dom in cerkev. Uradnik se po krajšem dvorjenju odloči za najstarejšo Fortunato, toda tako da pod svoje okrilje sprejme še ostali dve. Ker pa je Chiara skoraj dekameronski tip v izmišljanju vsakodnevnih življenjskih dogodkov in poželenj, je vpletel v fabulo še mladega podeželskega playboya, ki zapeljuje najmlajšo sestro Tarsillo. Toda Paronzini bo opravil tudi s tem konkurentom in zavlada v družini, ko se izmenično spreha iz ene spalnice v drugo. Tu se pričinja in končuje »delitev«.

Napor pa je za priletnega, petelinastega u-

račnika prehud, ljubzenski naskoki ga vodijo v smrt. V zadnjem drgetu sredi treh zaprepadenih sester izreče še besedo »srajca«. In prav s to besedo Chiara skoraj cinično opravi s fašizmom in tedanja italijansko družbo, ko željo umirajočega spremeni v črno srajco, simbol Musolinijevih tolpa. Pokopali ga bodo seveda na občinske stroške, postal je simbol fašistične morale.

Zgodbo je režiser Uršič skušal odrsko poenostaviti s tem, da skoraj ni premikov med samostanom, kjer se Tarsilla srečuje z ljubčkom, jedilnico, spalnicami in spovednico. Te poenostavitve pa ponekod razbijajo logičnost dogajanja in otežkočajo linearnost predstave. Kot tudi motijo zaključni glasbeni akordi »Giovinezze«, ki so marsikomu v prvem hipu preprečili spontan aplavz.

Davčnega uradnika Paronzinija je igral Silvij Kopal, ki je v našem gledališču že nekako postal specialist za glavne moške vloge v delih italijanske dramatike. Njegovi liki rastejo, se razlikujejo — spomnimo se na Kobala v De Filippu — in dopolnjujejo. Tokrat je posebil z močno vijugo notranjega doživljanja despota, ki si skuša iz dneva v dan dokazovati, kako visoko je nad pohlevnim ženskim svetom. Mira Sardoč je kot Camilla ustvarila skrbno izdelan lik in to v vseh odtenkih, podobno kot je dograjena, seveda po svoje, Fortunata Bogdane Bratuž. Le Tarsilla Mirande Caharija je bila kljub igralkini temperamentnosti nekoliko bledikava in zunanje kričeča. V ostalih vlogah, ki so bile vsaka po svoje dragulj zase, so nastopili Zlata Rodošek, Bojan Umek, Stojan Colja, Adrijan Rustja, Anton Petje in Alojz Milič.

Za domiselno sceno je poskrbel Sveta Jovanovič, za kostume pa Marija Vidau.

Saša Rudolf

Veselje do obrti in kmečkega dela

Iz občasnih pogovorov, ki jih imamo z dijaki nižjih srednjih šol, ki obiskujejo zadnje leto, opazamo, da je posebno v zadnjih časih med njimi veliko takih, ki si želijo za svoj poklic izbrati kako obrtniško delo. Zdi se nam, da je podobna odločitev mladih zelo pozitivna stvar. Velikokrat slišimo pritoževanja, da izumirajo obrtniški poklici, da ni nikogar, ki bi nadomestil stare obrtnike, mizarje, inštalaterje, steklarje, kamnarje, livarje, umetniških odličkov, krojače, ali ljudi, ki so opravljali na stotine drugih del. Serijsko izdelovanje predmetov je močno okrnilo obrtniško dejavnost. Odpravilo je njen gospodarski smisel, ni pa ji moglo vzeti človeške dimenzije, visoke kvalitete, ljubezni, s katerim je predmet izdelan ali delo opravljeno. Naravnost ganljivo je poslušati stare kovače, čevljarje, šivilje, mizarje ali druge obrtnike, ko pripovedujejo o svojem delu, ali o izdelku, ki jim je posebno lepo uspelo. Marsikatero obrtniško delo je namreč naravnost kreativno in človeka, ki ga opravlja, bogati in ga plemeniti. Letos pozimi smo si, recimo, ogledali razstavo kamnitih kipcev in soh, v galeriji Rossoni, ki jih je izklesal Alvaro Marcucci. Ta kipar je kamnar v enem nabrežinskih kamnolomov; dovršenost in izrazna moč njegovih del pa kazeta na veliko ustvarjalno moč.

Razveseljivo je tudi dejstvo, da se sama državna oblast začinja zanimati za obrtniške dejavnosti. Napoveduje se sprememba zakona o vajištvu, ki bo gotovo pomenila spodbudo za gospodarje, da bodo spet začeli sprejemati v svoje delavnice vajence, ki bi se radi izučili poklica. Koliko kovačev, mizarjev ipd. je doslej odrekalo mladim fantom ali dekletom željo, da bi jih sprejeli kot vajence. Gospodarja bi namreč njihovo sprejetje veliko preveč stalo in so jih zato raje odslavljal. Upajmo, da bo kmalu drugače. Državna podpora bi to morala spremeniti.

Prav tako je razveseljivo, da se mnogi mladi, tudi taki, ki nimajo doma kmetije, vpisujejo na kmetijske šole. Med temi je tudi več slovenskih fantov. Upajmo, da bodo imeli tudi priložnost pokazati svoje znanje, saj je nič koliko neobdelanega sveta, ki kliče po mladih in sposobnih silah.

Trgovina s človeškim blagom

■ nadaljevanje s 3. strani

daj se ne ve za njegovo bivališče. A nedvomno se ni odpovedal svojemu poslu.

Ljubljansko »Delo« je pred časom poročalo o nekaj sto »prodanih« jugoslovanskih otrokih, ki so jih italijanske oblasti v teku kakih 15 mesecev vrnile jugoslovanskim oblastem. Tudi takrat ni bilo slišati, da bi bili odkrili in kaznovali krivce, ki jih je zelo verjetno iskati med Cigani. Pojavu te strašne in sramotne trgovine z otroki posvečajo tisk in druga obveščevalna sredstva premalo pozornosti. Tako je bil npr. »Il Giorno« edini italijanski dnevnik, ki je poročal o razpravi proti nečloveškemu Jovanoviću in novica, kot se zdi, tudi ni naletela na odmev v jugoslovanskem tisku, čeprav bi ga zaslužila. Tudi dejstvo, da se lahko ta grozljivi kriminallec odteguje roki pravice že mesece,

Poravnajte naročnino!

čeprav je bila objavljena v listu tudi njegova fotografija (na prvi strani), dokazuje določeno brezbriznost s strani oblasti.

Menimo, da bi morale tudi tržaške oblasti posvetiti vsem tem pojavom tihotapstva in sramotne trgovine z ljudmi vse večjo pozornost, saj se odvija ta trgovina (prehodi čez mejo itd.) na teritoriju, ki spada v njihovo pristojnost. Kar zadeva trgovino z otroki, je upati, da je zdaj vsaj začasno onemogočena (razen s prehodi meje na črno) in da je to vsaj en pozitivni rezultat omejitev za prehod meje, ki jih je uvedla jugoslovanska vlada.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE - TRST
Kulturni dom

PIERO CHIARA

DELITEV

komedija v dveh dejanjih

v soboto, 19. marca, ob 20.30 - ABONMA RED F

v nedeljo, 20. marca ob 16.00 - ABONMA RED G

Dva koncerta v Gorici

ZANIMIVA NEDELJSKA MATINEJA
S PIANISTOM MASSIMOM GONOM

V goriškem Avditoriju je 20. februarja v ciklu koncertov, ki jih prireja kulturno društvo »Lipizer«, s sodelovanjem občine, goriške hranilnice in RAI, nastopil pianist Massimo Gon. Za njegov nastop je občinstvo napolnilo dvorano. Prvi del klavirskega recitala je obsegal Musorgskega »Razstavo slik«, ki je pokazala zmožnosti mladega izvajalca. Vsaka slika je namreč odražala pazljivo iskanje ekspresivnosti izražanja posameznih slik. »Stari grad«, »Katakombe« in njim podobne so izzvenele žalostno, »Škrat« in »Ples piščančkov« ter »Trg v Limoges« so bile izvedene poskočno, lahko in igrivo, a »Velika Kijevska vrata« so bila odigrana s plemenito resnostjo.

Drugi del programa je obsegal samo Lisztovo skladbo in je še bolj potrdil izvajalčevo ekspresivnost, ki je v odigranih skladbah popolnoma zadovoljila tudi stroge kritike. »Funerailles«, virtuoza muzikalčnost »Ognji št. 5« in prelepa »Ogrska rapsodija št. 6« so tako navdušile občinstvo, da je zahtevalo kar dve ponovitvi. Jasen in točen je bil tudi predgovor prof. Nicolettijeve.

E. L.

DUO KLOPČIČ - BARUTTI

Šesti koncert kulturnega društva »Lipizer« nam je v goriškem Avditoriju 6. marca 1983 predstavil duo Rok Klopčič - Anna Barutti, violino in klavir. Matinejo sta izvajalca začela s Sonato št. 2 v A-duru, opus 100 skladatelja Brahmsa in takoj ustvarila zanimanja vredno izvedbo. Ljubljanski violinist Rok Klopčič je prikazal ekspresivno izvajanje, prefinjeno iskanje zvoka in ovrednotenje melodične linije zahtevne skladbe. Tudi Baruttijeva je dosegla zanimive efekte v tehnično zahtevni spremljavi.

Sledili sta Ravelovi »Sonata postuma« in »Tzigane«. Prva skladba ne spada med najbolj znane Ravelove, ni pa zato manj lepa, druga pa je ena izmed virtuozično najzahtevnejših skladb tega komponista in z njo sta izvajalca žela največje odobravanje.

Zelo zanimiva je bila tudi izvedba »La fontaine d'Arethuse« Szymanovskega, ki je pri poslušalcu vzbujala izredne sugestivne efekte.

Napovedovala je prof. Maturu.

Zadnji koncert tega ciklusa bo v soboto, 19. marca, ob 21. uri. Nastopila bo zmagovalka na prvem Mednarodnem natečaju za violiniste »Nagrada Rodolfo Lipizer«, Hae Sun Kang, ki jo bo pri klavirju spremljala Veronique Grange.

E. L.

Zasedanje medobčinske komisije za kulturo

V sredo, 9. marca, se je sestala na sejo občine v Novi Gorici mešana komisija za kulturo, ki sta jo imenovali občinska uprava v Gorici in ona iz Nove Gorice. Prisotni so bili vsi člani delegacij, ki sta ju vodila goriški odbornik za kulturo Obizzi in novogoriški predsednik Stojan Fakin. Komisija je vzela v pretres vse predloge, ki sta jih pripravili podkomisiji (ena je zadolžena za šport, druga pa za kulturo). Člani komisije so se strinjali v celoti s predloženimi predlogi in dali priznanje podkomisijama, ki sta opravili za reš pomembno delo. Na seji so se pogovorili še o drugih oblikah sodelovanja na

področju družbenih dejavnosti, kar je prišlo do izraza v sami debati, ki je potekala v zelo konstruktivnem in prijateljskem vzdušju. Delegaciji sta ugotovili, da je treba že ustaljenim oblikam medsebojnega udejstvovanja dodati še nove pobude in ustvariti take pogoje, da se bo že utrjeno sodelovanje še bolje odvijalo in da se bo v prihodnosti okrepilo. Člani delegacij so podali podroben pregled vseh možnosti medsebojnega dela in poverili podkomisijama nalogo, da v marcu pripravita konkreten seznam pobud, ki jih bosta goriška in novogoriška stran izvedli v bližnji prihodnosti.

ŠPORT

MOSKA C-2 LIGA - Skupina za napredovanje

OLYMPIA - TERPIN : ASSO - CALZATURE
0.3 (5:15, 9:15, 6:15)

OLYMPIA: Cotič, M. in Š., Terpin D. in S., Neubauer, Zadnik, Spacapan.

V soboto je goriška Olympia - Terpin imela slab dan. Ekipa ni znala reagirati na stalno napadanje nasprotnikov in je žal povsem odpovedala.

ŽENSKA D LIGA

VOLLEY CLUB - TRIESTE : OLYMPIA BERTOLINI 1:3 (12:15, 6:15, 15:13, 13:15)

OLYMPIA: Primožič, Košič, Bertolini K. in M., Mažgon, Suligoj.

Nove čenče o Rudolfu Habsburškem in Mariji Wetsera

Kakor vse tragedije, porojene iz strasti, sentimentalnosti in neracionalnosti, tako tudi tragedija, ki se je dogodila v noči od 29. na 30. januar 1889 v lovskem gradiču Mayerling v gozdovih Dolnje Avstrije nedaleč od Dunaja, kar naprej razvema fantazijo ljudi, ki so nagnjeni k sentimentalnosti in fantaziranju. V tisti noči je namreč avstrijski prestolonaslednik Rudolf, edini sin cesarja Franca Jožefa, ustrelil svojo ljubico še ne 18-letno baronico Marijo Wetsera, nato, baje po nekaj urah, pa še samega sebe. Od tedaj ni konca ugibanja, zakaj je to storil, in nikoli tudi ni manjkalo glasov, ki so trdili, da je bil prisiljen to storiti, zaradi izsiljevanja nekih skrivnostnih sovražnikov ali sozarotnikov proti cesarju, ali celo, da so ti umorili njega in njegovo ljubico ter zrežirali vse tako, kakor da je šlo za samomor. Zgodovinarji niso nikoli verjeli tem pravljicam.

Toda zdaj se je pojavila 90-letna Cita, vdova zadnjega avstrijskega cesarja Karla, ki živi v Švici, in je dala za avstrijski dnevnik »Kronen-Zeitung« dolg intervju, v katerem je spet spregovorila o tragediji v Mayerlingu in »razkrila« nova »dejstva«. Sama ni bila še niti rojena, ko se je tisto zgodilo, na svet je prišla šele več kot tri leta potem, toda to, kar je zdaj povedala, je baje zvedela na dunajskem cesarskem dvoru in od svojega pokojnega moža Karla. V bistvu trdi stara nekdanja cesarica, da sta bila Rudolf in njegova ljubica umorjena in da je to storila neka mednarodna zarota. Cesar Franc Jožef da je sicer to vedel, a da je vse prisilil k molku, kajti »resnica je bila še veliko hujša kakor domnevni samomor«, in tako je obveljala rajši verzija o dvojnem samomoru. Baje da so bili v umor zapleteni Madžari, pa tudi drugi. Kdo, to bo Cita povedala v nadaljevanju svojega intervjuja.

Njene izjave, objavljene v omenjenem dunajskem dnevniku, so povzročile velik odmev v javnosti, a proti njim so se takoj izjavili najbolj resni avstrijski zgodovinarji, tako tudi znani zgodovinar Adam Wandruszka.

Zgodovinar Wandruszka ne trdi, da stara 90-letna nekdanja cesarica laže, a meni, da staro gospo zaradi starosti zapuščča spomin ali da zaradi starostnih težav nima več čisto jasnih predstav. Zgodovinar opozarja na dejstva, ki z vso določnostjo govorijo proti njenim tezam o tistih dogodkih. Predvsem sta tako Rudolf kot njegova mlada ljubica napisala pred skupnim samomorom večje število poslovilnih pisem sorodnikom in prijateljem, vsega skupaj kakih deset, v katerih sta čisto jasno zapisala, da mislita napraviti samomor, ker »da jima ni mogoče več živeti, ker morata biti ločena«. Rudolf je bil namreč poročen in je bil 14 let starejši od Marije Wetsera. Z ženo sta se slabo razumela, čeprav sta imela hčerko, ker je Rudolf vedno živel razuzdano in je iskal pustolovščine z ženskami. Bil je tudi slabič po značaju, čeprav precej inteligenten, medtem ko je bilo pri Mariji

Wetsera, kot piše Wandruszka, ravno obratno. Ni bila inteligentna, a je imela močno voljo in velike ambicije. Ker je vedela, da ni mogoče, da bi se Rudolf kot prestolonaslednik ločil in se poročil z njo, se je rajši odločila za »romantični« samomor skupaj z njim, za skupni »odhod« v onostranstvo, da bi ostala tako v spominu ljudi vedno povezana z njim. To je odgovarjalo bolj njeni častihlepnosti, njenemu grozljivemu snobizmu kot njeni ljubezni.

Rudolf kot slabič se je dal omrežiti od teh njenih bolestitnih načrtov. Wandruszka ne izključuje, da je bil Rudolf prvi, ki je predlagal samomor, da bi se tako izmotal iz težav in vsaj umrl kot »gentleman«, če že ne more živeti kot tak, kakor je zapisal v nekem poslovilnem pismu. Toda Marija Wetsera je nedvomno pograbila za idejo skupnega samomora, ki je razvnela njeno fantazijo in častihlepnost. Medtem ko je on napisal, da »ne umre rad«, je ona kar z navdušenjem pisala v poslovilnih pismih o njuni skupni bližnji smrti. Pri tem tudi ni izključeno, da je bila že noseča z Rudolfom. Niti sledu ni (za zgodovinarje) o kaki zaroti proti Rudolfu ali njegovemu očetu ali o kaki nevarnosti, ki bi grozila za obstoj cesarstva, če bi bili razkrili »resnico« o tragediji v Mayerlingu. Te stvari ostajajo torej za resne zgodovinarje iste, kot so bile vedno. Wandruszka misli, da je bilo vzrokov za dvojni samomor morda celo več, med drugim dejstvo, da je bil Rudolf po materi iz rodu Wittelsbachov, bavarskega kraljevskega rodu, znano pa je, da je zadnji bavarski kralj tega rodu zblaznel. Torej je nosil Rudolf že v sebi klice umske neurav-

novešenosti. Rudolf pa tudi ni več vedel, kako bi se razen s samomorom rešil iz zapletene družinske in splošne situacije, v katero se je zapletel s svojim nerednim življenjem.

Marija Wetsera ni bila kot dekle nič izrednega, po današnjih merilih o ženski lepoti. Bila pa je za tisti čas in za svoja leta precej »nabrisana«, kot pravijo vsi zgodovinski viri. Kako bi bilo sicer mogoče, da je — komaj 17-letna — izostajala ponoči od doma in se znašla s prestolonaslednikom v samotnem lovskem gradiču sredi Wienerwalda? Njena mati je ni mogla krotiti, če ji ni dajala celo potuho.

Tragedija v Mayerlingu nima torej na sebi nič skrivnostnega. Bila je posledica šibkosti značaja prestolonaslednika Rudolfa, njegovega občutka neizhodnosti iz položaja, v katerega je zašel po lastni krivdi, njegove snobistične naveličanosti vsega razkošja, njegove idejne zmedenosti, po drugi strani pa nenormalne ambicioznosti mlade Marije Wetsera, njenega stremuštva, da bi si »za vedno« osvojila občudovanje, od žensk oboževanega prestolonaslednika ter ostala tako za vedno zmagovalka ne le nad njegovo ženo, ampak tudi nad vsemi tekmicami, in njene neuravnovešene romantične narave. To je vse, kar so mogli dognati najboljši zgodovinarji in kar pravijo vsa pričevanja (tudi napisana in tiskana) vseh tistih, ki so oba poznali. Čudna »pričevanja« stare cesarice Cite ne bodo na tem nič spremenile, razen da so začasno spet vzdramile zanimanje mnogih ljudi za mračno in strašno zgodbo, ki se je pred več kot 94 leti dogodila v Mayerlingu, porojena iz presitosti in zdolgočasnosti brezdelnih ljudi, zraslih v razkošju in živčih predvsem za zadovoljevanje lastnih instinktov, ne meneč se ne za božje ne za človeške zakone in za bolečine drugih.

Zakaj so mlade ženske v Trstu tako slabo oblečene?

Vsakomur, kdor ima priložnost malo potovati in spoznati, kako so oblečene ženske v drugih mestih Italije in sosednih držav (Avstrija, Nemčija, Francija), pade v oči, kako slabo, t.j. neokusno so oblečene številne, posebno mlade ženske v Trstu. Ta pojav traja že leta in kaže, da še ne bo ponehal.

Gotovo ne obmejna lega Trsta, kajti dekleta v Sloveniji se na splošno bolje oblačijo in si ohranjajo v oblačenju več ženske note. Mnoge mlade Tržačanke pa so oblečene zelo malomarno. S posebno vnemo se oblačijo po moško, tako da pri mnogih sploh ni prepoznati, kateremu spolu pripadajo, razen morda po ženski torbici ali po uhanih. Pri tem pa niti malo ne gledajo na to, da jim moška obleka tudi pristoja. Nizke in kratkonoge še s posebno vnemo dosledno oblačijo hlače, po možnosti brezoblične, razcefrane, pogosto umazane in celo raztrgane. Morda zato, ker menijo, da je to višek »elegance«. Hočejo biti čim bolj podobne moškim, ker to je verjetno po njihovem višek erotičnega učinka mode. Toda kaj naj občuti

moški spričo zanemarjene, v grdo moško obleko oblečene ženske?

Verjetno se skriva v tem opičjem posnemanju moškega oblačenja kak ženski kompleks manjvrednosti. Mislijo, da bodo z moško obleko bolj dokazale svojo enakopravnost ali enakovrednost z moškimi. Hočejo biti čim bolj »moški« tudi one. Ne vedo, da je ženska enakovrednost v tem, da so moškim enakovredne kot ženske, ne kot ponarejeni, našemljeni »moški«. Oblečene kot (zanemarjeni) moški so smešne in grde ter vzbujajo vtis telesne zanemarjenosti tudi v pogledu snage in higiene.

Verjetno je bil kdaj pred leti trenutek, ko so mlade tržaške ženske iz tega ali onega vzroka začutile potrebo po takem oblačenju. Zelo verjetno jim je bil tak način oblačenja vsiljen od določene družbene snobistične plasti. Toda zdaj je minilo od tega že precej let in Tržačanke so si že čisto zapravile sloves dobro oblečenih, elegantnih mladih žensk, ki so ga nekdanj uživale. Seveda je možno videti tudi take, a slabo oblečenih je vse preveč. Škoda.